

over så store arealer, at kommunen ved gennemførelsen af sin planlægning er ubundet af ejerforhold eller tilvejebringelsen af konkrete og aktuelle planer knyttet til bestemte byggeforetagender.

Ved lov nr. 230 af 7. juni 1972 om erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål blev der indført en bestemmelse om ekspropriation af jord til rekreative formål. Efter denne lov er der således mulighed for på visse nærmere angivne betingelser at ekspropriere en ejendom, når det er af væsentlig betydning at råde over den for at sikre gennemførelsen af en iværksat planlægning til fremme af befolkningens rekreative interesser.

Nærværende lovforslag må endvidere ses i sammenhæng med lov nr. 328 af 18. juni 1969 om tilbudspligt, hvorefter ejendomme, der er beliggende inden for områder, hvor det er af særlig interesse for kommunerne at fremme udbudet af byggeudmodnet jord, skal tilbydes vedkommende kommune, inden ejendommen kan afhændes til anden side. Tilbudspligtsloven øgede kommunernes mulighed for at føre en aktiv jordpolitik og deltage i planlægningens gennemførelse. Tilbudspligtsloven har imidlertid bl. a. den begrænsning, at den kun giver en kommune mulighed for at benytte tilbudspligten, når en ejer ønsker sin ejendom afhændet. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning, at en kommune kan få rådighed over en ejendom, der ikke påtænkes afhændet. Endvidere gælder tilbudspligten kun for arealer over en vis størrelse, der ved byudviklingsplan er udlagt som byzone, eller som er beliggende i områder, hvor indenrigsministeren har bestemt, at tilbudspligten skal finde anvendelse. Tilbudspligtsloven vil dog have selvstændig betydning ved siden af lovforslaget om ekspropriation, idet det er af betydning for en kommune at få oplyst, når en ejer ønsker at sælge en ejendom.

Det bør fremdeles være det normale, at arealer til erhvervs- og boligformål skaffes ved fri handel. Socialdemokratiet har imidlertid fundet en ekspropriationsbestemmelse som den her foreslåede påkrævet for at give kommunerne mulighed for at føre en aktiv jordpolitik.

Såvel på Grønland som på Færøerne er der vedtaget bestemmelser om ekspropriation til boligformål. Således giver § 1, nr. 11, i lov nr. 182 af 26. maj 1972 for Grønland om ekspropriation hjemmel til at ekspropriere bl. a. til boligbyggeri, uanset om byggeriet skal udføres af det offentlige eller af private. Det skal bemærkes, at der i denne relation er den praktiske forskel mellem Grønland og den øvrige del af Danmark, at den væsentligste del af den grønlandske jord tilhører staten.

En række andre lande har gennemført ekspropriationshjemmel til boligformål i forbindelse med byudvikling. Således er der ekspropriationshjemmel — med varierende indhold — i bl. a. Norge, Sverige og Finland, England, Vesttyskland, Frankrig, Italien, Holland, Belgien og USA.

Lovforslaget vil ikke medføre nogen forøgelse af administrationen i boligministeriet, som ikke kan holdes inden for de gældende rammer. For kommunerne må lovforslaget betragtes som en integreret del af den fysiske planlægning. Forslaget vil derfor næppe betyde nogen væsentlig forøgelse af kommunernes arbejdsbyrde. Forslaget vil ikke i sig selv indebære økonomiske konsekvenser for staten.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Efter lovforslaget er det en forudsætning for kommunalbestyrelsens adgang til at ekspropriere, at det er af væsentlig betydning for det offentlige at råde over ejendommen for at sikre en planlagt udnyttelse. En ekspropriation forudsætter således, at erhvervelsen ikke kan ske ved frivilligt køb, hvad enten dette skyldes, at ejeren ikke ønsker at afhænde ejendommen eller forlanger en urimelig pris. Det bemærkes i denne forbindelse, at ekspropriationsreglen i byplanlovens § 12 ligeledes anvender udtrykket „af væsentlig betydning ... at råde over.“

Det er endvidere en betingelse, at ekspropriation er nødvendig for at gennemføre en iværksat planlægning. Denne betingelse vil eksempelvis være opfyldt, når arbejdet med udfærdigelse af byplaner (herunder dispositionsplaner), byudviklingsplaner eller regionplaner er så langt fremme, at der danner sig et klart billede af, hvor den fremtidige bymæssige udvikling skal finde sted. Det er af væsentlig betydning, at der kan foretages ekspropriation i forbindelse med den løbende planlægningsproces.

Forslaget berører ikke den eksisterende adgang til at ekspropriere i henhold til byplanloven, bygge-loven og saneringsloven. Bestemmelserne i de nævnte love bør normalt anvendes frem for bestemmelserne i lovforslaget i det omfang, det er muligt.

Bestemmelsen giver adgang til at ekspropriere arealer til fremskaffelse af byggegrunde til boligbebyggelse og erhvervsbyggeri.

Når bestemmelsen giver adgang til at ekspropriere arealer til fremskaffelse af byggegrunde også til erhvervsformål, idet der gives kommunerne hjemmel til at erhverve de arealer, der er nødvendige for gennemførelse af en planlagt industri eller anden erhvervsbebyggelse, sker det for at tilgodese den